

Republica Moldova

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE

str. Alexandr Pușkin, 52A, MD-2005 Chișinău, Tel: 022 823 955, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

HOTĂRÂRE nr. 513

din 23 august 2024

mun. Chișinău

cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SRL
„Vestmoldtransgaz”, IDNO 1014600024244
adresa juridică: MD-2088, Șoseaua Balcani 7/E, s. Ghidighici, mun. Chișinău

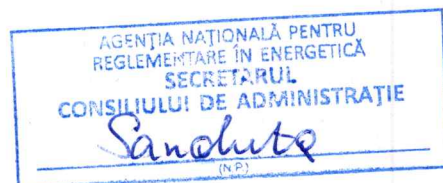
În temeiul art. 36 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, având în vedere Avizul Secretariatului Comunității Energetice (SCE) nr. 2/24 cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport (OST) al gazelor naturale din Republica Moldova SRL „Vestmoldtransgaz”, în baza cererii nr. 02-410 din 18.10.2023 privind certificarea SRL „Vestmoldtransgaz” conform modelului „Operatorului de sistem independent” și documentele anexate în corespundere cu cerințele stabilite, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

CONSTATĂ:

În conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE/Agenția) a adoptat la data de 16 februarie 2024 Hotărârea nr. 79 privind certificarea provizorie a OST al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz” și a informat în modul stabilit SCE, prezentând toate documentele relevante în acest sens. La data de 24 iunie 2024, Secretariatul Comunității Energetice a emis Avizul nr. 2/24 cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, prin care a concluzionat că SRL „Vestmoldtransgaz”, poate fi certificată conform prevederilor Hotărârii ANRE privind certificarea provizorie, ținând cont în cea mai mare măsură de următoarele condiții:

(i). În temeiul articolului 11 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, hotărârea finală privind certificarea urmează să conțină o analiză cu privire la controlul de către SAP „Gazprom” asupra proprietarilor rețelei de transport al gazelor naturale, dacă un astfel de control este în conformitate cu articolul 9 din Directivă și dacă poate conduce la o amenințare la adresa securității aprovizionării, inclusiv pe malul stâng al râului Nistru. În cazul în care ANRE va constata că într-adevăr interesele țărilor terțe reprezintă o amenințare la adresa securității aprovizionării Republicii Moldova sau că normele de separare sunt încălcate, Secretariatul a solicitat ca ANRE să impună în hotărârea sa finală privind certificarea condiții adecvate pentru a atenua riscurile și a remedia neconformitățile;

(ii). Înainte de a emite hotărârea finală privind certificarea, să fie efectuată o evaluare privind capacitatea SRL „Vestmoldtransgaz” de a îndeplini eficient rolul de monitorizare și control al lucrărilor de mentenanță efectuate de SRL „Moldovatransgaz”, reieșind din interacțiunea actuală a atribuțiilor alocate și divizarea personalului și, în funcție de această analiză, să fie solicitată modificarea Contractului de mentenanță pentru a asigura dreptul incontestabil al OST de a monitoriza, controla și verifica lucrările efectuate de SRL „Moldovatransgaz”, inclusiv prerogativa de a sancționa SRL „Moldovatransgaz” în cazul neexecutării sau executării defectuoase a lucrărilor;

(iii). ANRE să monitorizeze viitoarea achiziție a serviciilor de mentenanță și să insiste ca, în temeiul contractului nou, SRL „Vestmoldtransgaz” să aibă dreptul incontestabil de a monitoriza, controla și verifica lucrările efectuate de orice subantreprenor, inclusiv prerogativa de a sancționa subantreprenorii în caz de neexecutare sau executare defectuoasă a lucrărilor. Orice contract de mentenanță ulterior, precum și orice contract, ale cărui costuri vor fi transferate consumatorilor, trebuie să fie încheiat în urma unei proceduri de achiziție transparente și competitive. De asemenea, Secretariatul a solicitat ANRE să asigure ca proprietarii rețelei de transport să nu fie eligibili să participe la procedura de achiziție a serviciilor și lucrărilor de mentenanță;

(iv). ANRE să analizeze, în hotărârea sa finală privind certificarea, valabilitatea modificării din anul 2023 a Contractului de locațiune din 1999 încheiat între SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatransgaz” și impactul acestuia asupra Contractului de locațiune încheiat între SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz”. În cazul în care ANRE constată că modificarea din anul 2023 a Contractului de locațiune din 1999 este nulă, între SRL „Moldovatransgaz” și SA „Moldovagaz” ar trebui încheiat un contract nou pentru a asigura acordul SA „Moldovagaz” privind transmiterea în sublocațiune a activelor sale de transport companiei SRL „Vestmoldtransgaz” sau ar trebui să fie luate măsuri de reglementare în acest sens în baza articolului 7 alineatul (1) litera (f) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Noul contract sau hotărârea ANRE ar trebui să intre în vigoare în termen de trei luni de la adoptarea hotărârii finale de certificare;

(v). ANRE în hotărârea sa finală de certificare, să oblige SRL „Vestmoldtransgaz” să prezinte contracte de locațiune încheiate cu Guvernul Republicii Moldova, cu autoritățile administrației publice locale, precum și cu operatori economici, în afară de SA „Moldovagaz”, pentru partea lor din rețeaua de transport sau să ia măsuri de reglementare în acest sens în baza articolului 7 alineatul (1) litera (f) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Noile contracte sau hotărârea ANRE ar trebui să intre în vigoare în termen de trei luni de la adoptarea hotărârii finale de certificare;

(vi). ANRE în hotărârea sa finală privind certificarea, să prevadă că, într-un interval de timp corespunzător care rezultă din analiza articolului 11 menționată la condiția (i) de mai sus, dreptul de proprietate asupra rețelei de transport al gazelor naturale să fie transferat de la SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatransgaz” unei alte entități, care nu desfășoară alte activități legate de transport, distribuție, aprovizionare și depozitare și care este separată din punct de vedere legal și funcțional de întreprinderea integrată pe verticală. Secretariatul mai solicită ca ANRE, în hotărârea sa finală privind certificarea, să prevadă ca, în cazul în care această condiție nu va fi îndeplinită în termenul indicat, să retragă licența de furnizare a SA „Moldovagaz” în termen de o lună de la expirarea termenului respectiv;

(vii). ANRE să clarifice, într-un termen de până la opt luni de la adoptarea hotărârii finale, situația activelor de transport deținute de autoritățile publice centrale și locale, SA „Rotalin Gaz Trading”, SRL „Garma-Grup” și UMG Pricarpattransgaz, temeiul legal conform căruia acestea sunt utilizate de SRL „Vestmoldtransgaz” și să asigure compensarea tuturor proprietarilor de sistem prin hotărâri de reglementare corespunzătoare.

În rezultatul analizei condițiilor SCE citate supra, ANRE constată următoarele:

Referitor la condiția nr. (i) din Avizul SCE, Agenția menționează că, în procesul de certificare provizorie a OST „Vestmoldtransgaz”, nu au fost constatate elementele necesare pentru inițierea procedurii stabilite la art. 38 alin. (1) și (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, având în vedere faptul că la momentul depunerii cererii de certificare conform modelului operatorului de sistem independent nu a survenit niciuna din circumstanțele prevăzute lege:

- În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare de certificare din partea OST care este sub controlul unei persoane sau al unor persoane din una sau din mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice SCE în legătură cu acest fapt.
- OST este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în baza cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar putea obține controlul asupra OST sau asupra unei rețele de transport al gazelor naturale. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere SCE cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

În acest context, ANRE reține că cererea de certificare a fost depusă de OST „Vestmoldtransgaz”, care deși este controlat prin intermediul SRL „Eurotransgaz” de către compania din afara Republicii Moldova, „S.N.T.G.N. TRANSGAZ” SA (România), aceasta a fost certificată ca „Operator de sistem independent” (Ordinul ANRE România) nr. 72 din 06.08.2014, conform tuturor cerințelor Directivei 2009/73/CE.

În continuare, se constată că faptul „obținerii controlului asupra rețelei de transport al gazelor naturale” de către compania din țara terță (Federația Rusă) SAP „Gazprom”, nu a avut loc recent, dar a fost realizat încă la etapa fondării întreprinderii SA „Moldovagaz” și a subsidiarei acesteia SRL „Moldovatrangaz”, începând cu anul 1999, prin urmare această condiție nu poate fi considerată drept temei pentru inițierea procedurii de certificare în raport cu o țară terță.

Cu toate acestea, ANRE a analizat efectele controlului asupra proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale de către entitatea din țara terță SAP „Gazprom” în contextul certificării OST „Vestmoldtransgaz” conform modelului operatorului sistemului independent (OSI), și constată că modelul de certificare aplicat în cadrul separării și certificării operatorului sistemului de transport al gazelor naturale din Republica Moldova, bazat pe transmiterea în locațiune a întregului sistem de transport al gazelor naturale de la proprietarii controlați de SAP „Gazprom” către OST „Vestmoldtransgaz”, constituie un mijloc eficient de neadmitere a riscului de influență a unei țări terțe atât asupra infrastructurii de transport al gazelor naturale cât și asupra activității operaționale a OST.

În același context, ANRE reține faptul că potrivit condiției nr. (vi) înaintate de SCE în Avizul nr. 2/24, SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatrangaz” urmează într-un termen rezonabil să înstrăineze infrastructura respectivă.

Totodată, se constată că aplicarea de către Republica Moldova a legislației din sectorul energetic armonizate cu legislația UE, precum și având în vedere interdicțiile de imixtiune în activitatea economică a OSI, prevăzute în Contractul de locațiune nr. 70-SJ din 04.09.2023, asigură un mecanism eficient de garanție că impactul controlului companiei din țara terță în calitatea sa de furnizor, asupra proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale din Republica Moldova nu sunt de natură să compromită securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

În scopul analizei multidimensionale a subiectului dat, ANRE a solicitat în conformitate procedura prevăzută la art. 38 alin. (4) și (5) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, avizarea de către Ministerul Energiei, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitizării și Serviciul Informații și Securitate, a faptului că deținerea controlului asupra proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale de către entitatea din țara terță SAP „Gazprom” nu atentează la siguranța securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova și a Comunității Energetice în cazul certificării SRL „Vestmoldtransgaz”. La prezentarea avizelor respective autoritățile administrației publice centrale de specialitate, urmau să țină cont de:

- drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sunt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

- drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

- drepturile și obligațiile care rezultă din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

- alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

Analizând avizele autorităților naționale competente în domeniu, precum și circumstanțele de fapt și de drept, se rețin următoarele:

Republica Moldova este dependentă în mare măsură de importurile de resurse energetice, inclusiv 100% la gaze naturale. În același timp, Republica Moldova nu dispune de capacități de stocare a gazelor naturale, prin urmare, stocurile sunt și pot fi asigurate doar pe teritorii administrativ al statelor vecine sau în alte țări ce dispun de instalații de stocare.

În scopul identificării alternativelor viabile pentru achiziționarea gazelor naturale în cazul limitării sau sistării livrării gazelor de către SAP „Gazprom”, Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova au promovat proiectul „Securitatea Furnizării Gazelor Naturale” care vizează semnarea acordului de împrumut cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în vederea achiziționării de urgență și asigurării stocurilor strategice de gaze naturale.

În ultimii ani, urmare a reducerii livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom”, deficitul de gaze naturale a fost acoperit prin achizițiile realizate de SA „Moldovagaz” de la SA „Energocom”, conform deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și a Hotărârii Guvernului nr. 589/2022, care impune obligația de serviciu public pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în situații de urgență. Potrivit prevederilor Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Legii nr. 206/2022 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și BERD, în vederea realizării proiectului „Securitatea furnizării gazelor naturale”, întru asigurarea unei soluții de rezervă privind aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în situație de urgență, prin Hotărârea Guvernului nr. 589/2022 a fost impusă SA „Energocom”, pentru un termen de 3 ani, obligația de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situații de urgență, prin realizarea achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale.

Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” organizează licitații lunare pentru a cumpăra volumele de gaze naturale necesare consumatorilor săi. SA „Energocom” este în prezent unul dintre participanții la licitațiile organizate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova.

Aprovizionarea și infrastructura de gaze naturale din regiunea transnistreană nu se află în controlul Guvernului Republicii Moldova. Autoritățile din Republica Moldova, inclusiv ANRE, nu controlează efectiv piața gazelor naturale de pe malul stâng al Nistrului. Totodată, desemnarea provizorie prin Hotărârea ANRE nr. 434/2023, începând cu 19 septembrie 2023 până la finalizarea procedurii de certificare a SRL „Vestmoldtransgaz” în calitate de operator al sistemului de transport al gazelor naturale din Republica Moldova, nu a afectat aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului și acest status quo al regiunii transnistrene nu afectează piața gazelor naturale de pe malul drept al Nistrului.

În pofida progreselor înregistrate de malul drept la creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale și liberalizarea pieței, consumatorii de pe malul stâng în continuare sunt dependenți de o singură sursă de import – SAP „Gazprom”, care se bazează strict pe Contractul privind furnizarea gazelor naturale nr. IGM-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, termenul căruia a fost extins prin Acordul Adițional nr. 19 din octombrie 2021, până la 30 septembrie 2026.

Mai mult ca atât, este de menționat că, în conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, la moment, doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale, încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost avizat de ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022.

În cazul stopării livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, practic toată cantitatea de energie electrică necesară adițional celei produse local pentru malul drept, va trebui asigurată din alte surse decât centrala termoelectrică ”MOLDAVSKAIA GRES” S.A.T.I (MGRES), ceea ce ar putea prezenta anumite riscuri pentru asigurarea stabilității sistemului electroenergetic al Republicii Moldova (malul drept), precum și riscuri privind capacitatea rutelor de import. În prezent Republica Moldova se află într-o situație diferită de cea din noiembrie 2022, când urmare a bombardamentelor Federației Ruse a fost afectată semnificativ infrastructura energetică din Ucraina, fiind astfel stopate de către Ucraina exporturile de energie electrică către Republica Moldova, iar MGRES încetând livrările de energie electrică către malul drept. La acel moment, lipsa livrărilor de energie electrică din Ucraina și MGRES au fost integral compensate prin importuri din România, prin creșterea capacității de interconexiune alocate Republicii Moldova la 650 MW. Întrucât sectorul electroenergetic din Ucraina a continuat să se deterioreze, fiind și ea în prezent dependentă de importurile de energie electrică, este puțin probabil ca Republica Moldova să

poată utiliza comercial mai mult de 255 MW capacitate de interconexiune pentru eventuale importuri din România, capacitate absolut insuficientă compensării livrărilor actuale ale MGRES. Din acest considerent, Ministerul Energiei prin avizul său prezentat în contextul certificării SRL „Vestmoldtransgaz”, concluzionează că *este necesară continuarea asigurării furnizării gazelor naturale necesare funcționării MGRES.*

Totodată, în cazul stopării livrărilor de gaze naturale livrate de SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, există riscuri pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului. Chiar dacă infrastructura de transport gaze naturale existentă permite asigurarea transportului de gaze naturale necesar pentru acoperirea consumului Republicii Moldova (ambele maluri), există riscuri privind capacitatea consumatorilor de pe malul stâng de a achiziționa gaze naturale la prețuri de piață. Ministerul Energiei consideră că sistarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către malul stâng constituie un factor de risc sporit de generare a unei crize umanitare în această regiune a Republicii Moldova, având în vedere că așa numitul „cont de gaze naturale” contribuie direct la acoperirea a circa aproximativ 30% din cheltuielile bugetare ale autorităților neconstituționale din regiunea transnistreană. Astfel, regiunea ar avea nevoie de finanțări considerabile pentru a menține cheltuielile și a subvenționa costurile energiei termice pentru populație în sezonul de încălzire, precum și alte cheltuieli cuantumul cărora este dificil de estimat.

În conformitate cu condiția nr. (ii) din Avizul SCE nr. 2/24 privind certificarea SRL „Vestmoldtransgaz”, Agenția a efectuat evaluarea interacțiunii între OST „Vestmoldtransgaz” și SRL „Moldovatransgaz” în calitatea sa actuală de Prestator al serviciilor de mentenanță a rețelelor de transport al gazelor naturale și capacității SRL „Vestmoldtransgaz” de a monitoriza, controla, verifica lucrările efectuate și de a sancționa Prestatorul de servicii în caz de necesitate.

În acest sens, ANRE a solicitat de la SRL „Vestmoldtransgaz” o descriere detaliată a fiecărui proces decizional precum și a documentației interne care reglementează procedura de monitorizare, control și verificare/primire a serviciilor și lucrărilor de întreținere a rețelelor de transport al gazelor naturale prestate de către SRL „Moldovatransgaz”.

Urmare a evaluării efectuate, s-a constatat că interacțiunea între cele două entități este una eficientă și se realizează în conformitate cu prevederile Anexei nr. 1 la Contractul de mentenanță a rețelei de transport nr. 25/23 din 18.09.2023.

Astfel, la solicitarea OST „Vestmoldtransgaz”, Prestatorul serviciilor de mentenanță transmite Planificarea lucrărilor de mentenanță anuală. OST „Vestmoldtransgaz” analizează propunerile de mentenanță, cu situația din teren și alte aspecte legate de activitatea operațională și transmite propuneri de revizuire, respectiv avizare după caz. Urmare a planificărilor anuale, având la bază prevederile Acordurilor de interconectare, respectiv Acordurile de operare și colaborare, Prestatorul transmite spre avizare către OST „Vestmoldtransgaz”, respectiv OSD adiacenți Programul întreprinderilor programate pentru mentenanța Stațiilor de predare a gazelor și Planul de reparații a rețelelor de transport gaze, care ulterior avizării favorabile se plasează pe pagina electronică.

În baza planificărilor anuale, se transmit lunar și săptămânal planificări/raportări coroborate cu situația prezentă. OST „Vestmoldtransgaz” analizează propunerile lunare/săptămânale de lucrări și întocmește Planuri interne de verificare a lucrărilor în teren, care se materializează cu întocmirea Ordinului de lucru (detașare) privind supervizarea lucrărilor executate în teren și completarea Formularului supervizare lucrări.

În cazul în care se constată încălcări ale normelor tehnice de reglementare cu privire la modul de executare a lucrărilor, nerespectarea normelor de protecție a muncii, neconformități ale instalațiilor, care ar pune în pericol sănătatea și siguranța instalațiilor, protecția mediului, Prestatorului i se solicită clarificări și prezentarea justificărilor de rigoare care au condus la nerespectarea obligațiilor contractuale, respectiv în funcție de argumentele prezentate se adoptă soluții pentru alinierea cu planificările și eliminarea riscurilor apariției unor situații similare în viitor.

Avizele de amplasament/Condițiile tehnice pentru amplasarea obiectelor în zonele de siguranță a conductelor și obiectele aferente lor, inclusiv pentru rețelele de gaze din locațiune, sunt elaborate și eliberate de către OST „Vestmoldtransgaz” în baza cererii solicitantului.

În vederea elaborării documentelor specificate, OST și proprietarul colaborează reciproc. Monitorizarea executării lucrărilor în zona de protecție și de siguranță a rețelelor de transport, se efectuează de către OST „Vestmoldtransgaz” și Prestatorul de servicii în baza Contractului de mentenanță.

În cazul în care, urmare a activității de inspectare, se constată încălcări ale zonelor de protecție și de siguranță a rețelelor de transport al gazelor naturale, Prestatorul de servicii notifică în regim operativ OST „Vestmoldtransgaz”, în vederea întreprinderii măsurilor de consecință (expedierea notificărilor/reclamațiilor și după caz, înaintarea acțiunilor în instanța de judecată privind înlăturarea abaterilor/încălcărilor constatate).

În cazul în care Prestatorul de servicii a identificat ca urmare a executării lucrărilor planificate, situații care ar pune în pericol siguranța și securitatea activității de transport al gazelor, acestea sunt comunicate în mod operativ și funcție de situație se adoptă soluții de remediere în regim de urgență.

Pentru fiecare categorie de cheltuieli se examinează documentele justificative și se verifică respectarea normelor de consum conform prevederilor legale. În cazul în care se constată abateri/omiteri, confuzii de orice natură, acestea se notifică Prestatorului pentru transmiterea argumentelor necesare. Acceptarea spre plată se realizează după clarificarea tuturor aspectelor. La necesitate OST „Vestmoldtransgaz” și Prestatorul se notifică reciproc și identifică în cadrul ședințelor de lucru comune soluțiilor optime cu impact minim asupra activității de transport al gazelor, asupra siguranței, sănătății, vieții și proprietății, inclusiv a mediului ambiant.

Prin urmare, cu toate că evaluarea interacțiunii între OST „Vestmoldtransgaz” și SRL „Moldovatransgaz” permite concluzionarea faptului că OSI are competența de a îndeplini eficient rolul de monitorizare și control al lucrărilor de mentenanță de către SRL „Moldovatransgaz”, totuși Contractul de mentenanță a rețelei de transport nr. 25/23 din 18.09.2023 prevede doar penalități de întârziere de 0,01% pentru fiecare zi de întârziere din valoarea obligațiilor neexecutate, fără a avea clauze clare de responsabilizare financiară a Prestatorului pentru situațiile de refuz al executării sau executarea defectuoasă a lucrărilor, după cum este prevăzut în Avizul SCE.

Cu referire la condiția nr. (iv) din Avizul SCE nr. 2/24 privind certificarea SRL „Vestmoldtransgaz”, care prevede analiza valabilității modificării din anul 2023 a contractului de locațiune din 1999 între SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatransgaz” și în consecință a valabilității Contractului de locațiune nr. 70-SJ din 04.09.2023, ANRE reține următoarele argumente.

La data de 04.09.2023 Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) a emis Dispoziția nr. 80, prin care în contextul implementării prevederilor Legii nr. 249/2022 și Legii nr. 201/2023 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea separării și certificării operatorului sistemului de transport al gazelor naturale), precum și în vederea asigurării fiabilității și continuității transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz” potrivit pct. 2 din aceasta au fost obligate să încheie un singur contract de locațiune în privința rețelelor de transport al gazelor naturale aflate la acel moment în gestiunea economică a SRL „Moldovatransgaz”. Totodată, SRL „Moldovatransgaz” a fost obligat să acționeze în privința drepturilor și obligațiilor contractuale în calitate de unic proprietar a întregii rețele de transport al gazelor naturale transmise în locațiune. În acest sens menționăm, că în conformitate cu art. 22 alin. (2) din Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se publică pe pagina web oficială a Guvernului și *sunt executorii* pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni. Astfel, Dispoziția CSE nr.80 din 04.09.2023 a asigurat legalitatea deplină a tranzacției la momentul încheierii Contractului de locațiune, acesta fiind considerat un fapt consumat o dată cu intrarea în vigoare a contractului respectiv.

La aceeași dată, Adunarea Generală a asociaților SRL „Moldovatransgaz”, în persoana asociatului unic SA „Moldovagaz”, în vederea executării pct. 2 al Dispoziției CSE și-a exprimat acordul privind transmiterea de către SRL „Moldovatransgaz” în locațiune a rețelelor de transport al gazelor naturale care aparțin acesteia cu drept de proprietate, precum transmiterea în sublocațiune a activelor aflate în gestiunea sa economică, care aparțin cu drept de proprietate SA „Moldovagaz”. La aceeași dată a fost încheiat un Acord adițional prin care a fost modificat Contractul de

transmitere a bunurilor în folosință din 30.09.1999. Este de menționat, că actele respective au fost semnate în aceeași zi cu emiterea Dispoziției CSE nr. 80 în deplină corespundere și în vederea executării respectivei Dispoziții, fapt confirmat prin textul Hotărârii asociatului unic nr. 16/13 din 04.09.2023 cu privire la încheierea contractului de locațiune dintre SRL „Moldovtransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz”. Prin urmare, cei doi proprietari, SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatransgaz” și-au exercitat dreptul legal de a dispune, atât din nume propriu cât și prin intermediul unei persoane juridice desemnate, referitor la activele care reprezintă rețelele de transport al gazelor naturale și prin urmare a negocierii benevole asupra clauzelor contractuale de locațiune a infrastructurii aflate în proprietate.

În același timp, este de menționat că în eventualitatea aplicării de către ANRE a dreptului de aprobare în conformitate cu art.7 alin.(1) lit. f) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale a unor hotărâri prin care ar stabili drepturile și obligațiile operatorului candidat/operatorului de sistem independent și ale proprietarului/propietarilor de rețele de transport, acestea nu ar avea o valoare juridică superioară în raport cu Contractul de locațiune nr. 70-SJ din 04.09.2023, care a fost încheiat de către părți benevol și drept rezultat al mai multor runde de negocieri în privința dispozițiilor acestuia. Pornind de la principiul bunei credințe și a deschiderii spre colaborare din partea proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale, orice impunere silită din partea Agenției ar comporta mai multe vulnerabilități în raport cu un contract negociat de către părți, în special sub aspectul contestării acestuia având în vedere garantarea de către legislația Republicii Moldova a dreptului de proprietate și protecție asupra acestuia.

Referitor la condiția nr. (vi) din Avizul SCE nr. 2/24 care se referă la faptul că, în decizia sa finală privind certificarea, ANRE urmează să țină cont de eventualele riscuri privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale a țării în ansamblul lor și nu numai în legătură cu regimul de proprietate.

În acest sens și ținând cont de avizul Ministerului Energiei, ANRE reține faptul că SA „Moldovagaz” are impusă obligația de serviciu public pentru un termen de 7 ani prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 487/2019, care expiră la 20 decembrie 2026. În conformitate cu prevederile art. 89 alin. (2) din Legea nr. 108/2016, obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali (consumatori casnici și întreprinderi mici), poate fi impusă de ANRE unui sau mai multor furnizori, în baza unor criterii prestabilite de eligibilitate și de selectare competitive, transparente și nediscriminatorii, prevăzute în Regulamentul privind impunerea obligațiilor de serviciu public, aprobat în acest sens. Totodată, art. V alin. (2) din Legea nr. 429/2023 cu privire la modificarea unor acte normative stabilește că: „Obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 ce au fost impuse de ANRE furnizorilor de gaze naturale până la intrarea în vigoare a prezentei legi rămân valabile până la expirarea acestora, cu excepția cazurilor în care ANRE revocă prin hotărâre obligațiile respective de serviciu public în conformitate cu prevederile art. 89 alin. (3¹) și ale art. 90 alin. (13¹). În cazul apariției necesității de a impune obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 în perioada de elaborare a Regulamentului privind impunerea obligațiilor de serviciu public, ANRE aplică prevederile art. 89 alin. (2¹) și ale art. 90 alin. (2¹)”.

La situația din 30 iunie 2024, numărul consumatorilor finali de gaze naturale deserviți de SA „Moldovagaz” constituia circa 824 884, dintre care: consumatori casnici – 808 697 și consumatori non casnici – 16 187. Astfel, reieșind din situația actuală pe piața gazelor naturale, și numărul relativ mic de titulari de licență pentru furnizarea gazelor naturale activi pe piața gazelor naturale din Republica Moldova în ultimii ani, o eventuală retragere a licenței SA „Moldovagaz” într-un termen scurt, va prezenta un risc pentru asigurarea continuității de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente și nediscriminatorii în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 din Legea nr. 108/2016, având în vedere dificultatea identificării la moment pe piața gazelor naturale din Republica Moldova a unui furnizor de gaze naturale ce ar avea capacitate de a prelua la necesitate, într-un termen scurt, circa peste 824 mii consumatori sau peste 95% din numărul total de consumatorilor finali.

În avizul său, Ministerul Energiei a menționat că, la moment, retragerea licenței eliberate SA „Moldovagaz” pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale în cazul neîndeplinirii condițiilor impuse Republicii Moldova/entităților responsabile prin Avizul nr. 2/24 al SCE, ar putea prezenta

un risc major privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, atât pentru consumatorii malului drept, cât și pentru cei ai malului stâng.

Astfel, la stabilirea perioadei concrete considerate rezonabilă și suficientă care urmează să fie oferită pentru realizarea condițiilor indicate în Avizul SCE, la expirarea căreia, în caz de neconformare exigențelor respective, drept consecință ar surveni retragerea în termen de o lună a licenței eliberate SA „Moldovagaz” pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale, este judicios de a se ține cont de riscurile asupra securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali din Republica Moldova (ambele maluri). Ținând cont de complexitatea subiectului privind identificarea unor soluții durabile în acest sens, Ministerul Energiei a propus a considera rezonabilă stabilirea unui termen de până la 30 septembrie 2026 pentru realizarea condiției indicate în Avizul SCE la punctul (vi) din Concluzii, și anume pentru realizarea recomandării privind transferarea proprietății asupra rețelei de transport al gazelor naturale de la SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatransgaz” către o altă entitate care nu desfășoară alte activități legate de transport, distribuție, furnizare și stocare și care este separată din punct de vedere juridic și funcțional de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

În concluzie la cele menționate, având în vedere circumstanțele de fapt cât și normele de drept aplicabile, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

HOTĂRĂȘTE:

1. Se certifică operatorul sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz”, titular al licenței Seria AC nr. 001561 din 06.01.2015 pentru activitatea de transport al gazelor naturale, valabilă până la data de 06.01.2040, conform modelului „Operatorului de sistem independent”.
2. În corespundere cu condiția nr. (ii) din Avizul nr. 2/24 al Secretariatului Comunității Energetice, SRL „Vestmoldtransgaz” și SRL „Moldovatransgaz” se obligă să modifice prevederile Contractului de mentenanță a rețelei de transport nr. 25/23 din 18.09.2023, în vederea stabilirii unor responsabilități de ordin financiar pentru neexecutarea sau executarea defectuoasă a lucrărilor.
3. În corespundere cu condiția nr. (iii) din Avizul nr. 2/24 al Secretariatului Comunității Energetice, în cazul încetării în condițiile pct. 4.2 al Contractului de mentenanță a rețelei de transport nr. 25/23 din 18.09.2023, la inițierea de către SRL „Vestmoldtransgaz” a unor proceduri de achiziții a lucrărilor de mentenanță a rețelelor de transport al gazelor naturale conform procedurilor prevăzute de Legea nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale, acesta se obligă să se asigure că în documentația de atribuire este prevăzută interdicția de participare la procedura de achiziții a operatorilor economici care sunt proprietari ai rețelelor de transport al gazelor naturale și care nu se conformează cerințelor art. 28 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin separarea funcțională, decizională și a formei juridice de organizare față de alte activități care nu sunt legate de transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.
4. În corespundere cu condiția nr. (v) din Avizul nr. 2/24 al Secretariatului Comunității Energetice, se obligă SRL „Vestmoldtransgaz” în termen de 3 luni din data adoptării prezentei Hotărâri, să încheie contracte de locațiune cu toți proprietarii rețelelor de transport al gazelor naturale în locul Contractelor de predare-primire la deservire tehnică a rețelelor de gaze naturale încheiate de către SRL „Moldovatransgaz”, preluate de drept în baza art. 26 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 108/2016 și pct.4 din Hotărârea ANRE nr. 434 din 07.07.2023 și să prezinte propuneri privind modalitatea de compensare a costurilor pentru utilizarea rețelelor de transport către toți proprietarii de sistem.
5. În corespundere cu condiția nr. (vi) din Avizul nr. 2/24 al Secretariatului Comunității Energetice și ținând cont de Avizul Ministerului Energiei referitor la situația în domeniul securității sectorului energetic, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului, se stabilește un termen de până la 30.09.2026 în care proprietarii rețelelor de transport SA „Moldovagaz”, titular al licenței seria AC nr. 001402 din 06.11.2018 pentru activitatea de furnizare

a gazelor naturale și SRL „Moldovatrangaz” se vor conforma cerințelor art. 28 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin separarea funcțională, decizională și a formei juridice de organizare față de alte activități care nu sunt legate de transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale. În cazul în care procesul de separare a proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale nu va fi finalizat până la data indicată, Agenția va retrage licența de furnizare a gazelor naturale a SA „Moldovagaz” conform prevederilor stabilite la art.17 alin. (2) lit. j) din Legea nr. 108/2016 din Legea cu privire la gazele naturale.

6. Departamentul licențiere, monitorizare și control va informa Secretariatul Comunității Energetice despre prezenta Hotărâre.

7. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se publică pe pagina web oficială a Agenției, împreună cu Avizul Secretariatului Comunității Energetice nr. 2/24 din 24.06.2024, în conformitate cu art. 36 alin. (7) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

8. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial.

Eugen CARPOV
Director

Alexei TARAN
Director

Alexandru URȘU
Director

